

TESAŘ, Jan – SERYNEK, Josef. *Česká cikánská rapsodie, svazek I. Praha: Tiráda, 2016. 502 s. ISBN 978-80-87256-84-8.*

Jana Hejkrliková

V roce 2016 vyšla první kniha z třísvazkového díla *Česká cikánská rapsodie*. Autor Jan Tesař publikuje kompletní vzpomínky Josefa Serynka – romského „Černého partyzána“, které zaznamenal v letech 1963–1964. Materiál z nahrávek poskytl v minulosti několika historikům a sám jejich části použil v publicistických textech, nicméně až nyní dochází k jejich ucelenému vydání. Jak sám v knize uvádí, jde o snahu představit Serynkův příběh a umožnit vhled do vnitřní struktury 2. odboje. Dalším záměrem je přiblížit práci s pamětníkem v době, kdy se v Čechách orální historie teprve rodila, s čímž čtenáři napomáhá svými komentáři, v nichž zpětně reflektuje svá pochybení.

Odborná literatura zabývající se Josefem Serynkem prakticky neexistuje, pouze sporadicky bývá zmiňován v dílech tématicky zaměřených na odboj na Vysočině nebo na cikánský tábor v Letech u Písku. Seznam těchto publikací je zařazen na konci knihy a každá je doplněna poznámkou upřesňující rozsah informací.

Hlavní část tvoří přepis Serynkových vzpomínek opatřených Tesařovými komentáři. Vyprávění je sepsáno chronologicky i s dodatky, ve kterých Serynek později doplňoval informace k událostem. Začíná stručnou informací o Serynkově narození v Bolevci u Plzně roku 1900 a rodinnými poměry. Poté se zaměřuje na období první světové války a první republiky. Na začátku druhé světové války pracoval s manželkou na statku, odkud byl v srpnu 1942 s rodinou deportován do cikánského tábora v Letech u Písku. Podává svědectví o podmínkách, které zde panovaly, což je, vzhledem k velmi malému počtu přeživších, velmi cenný materiál. V září 1942 se mu společně s dalšími dvěma vězni podařilo uprchnout. Krátce na to se u Serynka objevuje myšlenka aktivního boje proti nacistům, a tak putuje po území Protektorátu a snaží se získat zbraně. Na konci roku 1943 se již sám dostal na Vysočinu, kde se seznámil s místními obyvateli, kteří pomáhali uprchlým sovětským

zajatcům. Tito Sověti se následně stanou základem jeho lesního oddílu. Skrze obyvatele vesnic navázal na začátku roku 1944 spolupráci s podzemní sítí ilegalistů. V následujících letech se setkával s významnými osobnostmi odboje, jako například s Eduardem Soškou, Františkem Hýškou, Miroslavem Pichem, Josefem Svatoněm, Karlem Šteinerem a gen. Vojtěchem Lužou. Po zavraždění gen. Luži v Hřišti 2. října 1944 byl Serynek poslán na odvetnou akci na přibyslavskou četnickou stanici. V závěru Serynkova vyprávění je možno nahlédnout do organizace skupiny Jermak a dalších sovětsko-českých partyzánských oddílů na Vysočině. První svazek končí na začátku května 1945 krátce před osvobozením a popisuje boje v Koníkově a Bystřici a začátek povstání.

Druhou část knihy představují doplňky Jana Tesaře k významným milníkům Serynkova vyprávění. Analyzuje podmínky v cikánském táboře a poválečné vypořádání, dále zatčení Františka Hýšky a akci v Přibyslavi. V přílohách se nalézá přepis rozhovoru s Josefem Ondrou, kovářem z Krásného a výraznou postavou z řad civilního obyvatelstva, což pomáhá dokreslit jak tuto etapu Serynkova života, tak samotné fungování partyzánů na Vysočině. Na konec Jan Tesař zařadil medailonky o zmíněných významných osobnostech. Práce nejen vypráví příběh „Černého partyzána“, ale rovněž tvoří velmi přínosný vhled do historie Romů a druhého odboje celkově a může být velmi nápomocná v další badatelské práci na tato témata.